

Розвиток особистої та дослідницької самоефективності майбутніх вчителів іноземної мови - одне з актуальних завдань вузів, що готують професіоналів даного профілю, що вимагає створення спеціальних педагогічних та психологічних умов, що сприятимуть цьому процесу. Але слід констатувати, що проблема розвитку особистої та дослідницької самоефективності студентів в умовах динамічно змінного інформаційного суспільства до цих пір не була предметом спеціального прикладного дослідження, хоча відіграє одну із ключових ролей у формуванні професійної компетентності майбутніх вчителів іноземної мови.

Список використаних джерел

1. Бандура А. Теорія соціального навчання / Альберт Бандура. - СПб. : Евразия, 2000. – 320 с.
2. Гайдар К.М. Социально-психологические аспекты образовательной среды современного вуза : психологические риски и возможности их решения / К.М. Гайдар // Философские и психолого-педагогические проблемы развития образовательной среды в современных условиях. Международная научно-практическая конференция. 24-25 апреля 2008 г. - Воронеж : ИПЦ ВГУ, 2008. - С. 30-36.
3. Холл К.С. Теорії особистості / Кэ́лвин С. Холл, Гарднер Линдсей. -М. : ЭКСМО-Пресс, 1999. - С. 493-503.

І.О. Кулик, к.пед.н., доцент

*Національний університет “Чернігівський колегіум” імені Т. Г. Шевченка
(м. Чернігів, Україна)*

МУЗЕЙНО-ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ ЯК ФАКТОР ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ІСТОРІЇ ТА СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Проблема професійної підготовки вчителів історії та суспільних дисциплін у контексті інформаційного суспільства останнім часом набуває все більшої актуальності. Пріоритети сучасної освіти полягають у наданні молодому поколінню комплексних знань про реалії та проблеми сьогодення, вихованні духовно-моральних цінностей, а також у формуванні практичних умінь та навичок. Специфіка професійної діяльності вчителя історії та суспільних дисциплін потребує залучення інноваційних ресурсів у процесі його фахової підготовки. Ми впевнені, що успіх у вирішенні сучасних проблем значною мірою залежить від ефективної підготовки майбутніх педагогів. В основі професійної підготовки майбутніх вчителів мають знаходитись інноваційні технології навчання. В країнах Європи та США музейна педагогіка активно використовується в педагогічному процесі. В Україні ця галузь педагогіки є порівняно новою та недостатньо вивченою. Проблемою є те, що під час підготовки майбутніх вчителів історії та суспільних дисциплін, не завжди читаються спецкурси з “Основ музейної педагогіки”, тобто, переважна більшість майбутніх фахівців не отримують необхідних знань з методики використання матеріалів музеїв для професійної діяльності.

Актуальність обраної теми зумовлена сучасними тенденціями щодо впровадження музейно-педагогічного підходу в освітній діяльності, виробленню нової методології викладання, побудованої на основі суб'єкт-суб'єктної взаємодії вихователя та вихованців, відходу від авторитарних принципів та підвищенню мотивації до навчальної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з теми. До питань, пов'язаних з вирішенням завдань професійної підготовки майбутніх вчителів, зверталися багато науковців. Зокрема, теоретичні основи інноваційної діяльності в освітній сфері досліджували О. Арламов, Л. Ващенко, С. Гончаренко, О. Дубасенюк, М. Євтух, В. Лапін, І. Підласий, М. Поташник, А. Хуторський, Т. Яровенко та ін. Суттєві ознаки інновацій розкрили І. Дичківська, Л. Буркова, В. Сластьонін, В. Химинець та ін. Методичні засади реалізації форм, методів і прийомів музейної педагогіки обґрунтовано у наукових розвідках Л. Гайди, О. Караманова, Ф. Левітаса, Б. Райкова, О. Салати, Б. Столярова, М. Юхневич та ін. Водночас варто зазначити, що, незважаючи на підвищений інтерес науковців до проблематики, у сучасних педагогічних працях недостатня увага приділяється питанням формування готовності студентів педагогічних вищих навчальних закладів до інноваційної діяльності в умовах музейного простору.

Мета статті полягає в обґрунтуванні значення музейно-педагогічної технології щодо підготовки майбутніх вчителів історії та суспільних дисциплін до педагогічної діяльності.

Основний виклад. У сучасних умовах реформування вітчизняної системи освіти постає питання щодо інноваційних підходів до змісту й організації педагогічної діяльності. Важливе місце серед них посідає музейно-педагогічний підхід, що вирішує проблеми розвитку особистості в музейному просторі. Музей – це культурно-освітній заклад, який ставить перед собою актуальні просвітницькі, науково-освітні, дослідницькі та виховні завдання. Ми впевнені, що сучасний музей має виняткові можливості впливу на розвиток і формування особистості. В музеї інформація стає дієвим засобом занурення до історичної реальності, відповідного культурного контексту. Актуальним є використання потенціалу музейного середовища для формування у студентів критичного мислення й розвитку творчого потенціалу.

У словнику поняття “технологія” трактується як “сукупність знань, відомостей про послідовність окремих виробничих операцій у процесі виробництва чого-небудь” [1, с. 1448]. Технологія походить від грецьких слів: “*techne*” – мистецтво, майстерність і “*logos*” – слово, вчення [4, с. 891]. Отже, в буквальному перекладі технологія означає вчення про майстерність.

М. В. Кларін розглядає технологію як оптимальне конструювання педагогічного процесу, що гарантує досягнення поставленої мети [3, с. 24]. Г. Селевко трактував поняття педагогічна технологія як синтез досягнень педагогічної науки і практики, поєднання традиційних елементів минулого досвіду і сучасних тенденцій [5, с. 17–18]. М. Гадецький, Т. Хлебнікова обґрунтували структурні компоненти педагогічних технологій: концептуальна основа, змістовна частина навчання (цілі, зміст навчального матеріалу),

процесуальна частина (організація, методи і форми діяльності вчителя та учнів, діагностика навчального процесу, діяльність з управління процесом засвоєння навчального матеріалу) [2, с. 80].

Узагальнюючи наукові розвідки, можна зробити висновок, що музейно-педагогічна технологія навчання – це комплекс взаємопов'язаних та взаємозумовлених блоків: концептуального, цільового, мотиваційного, процесуального, емоційно-вольового, контрольного-регулюючого, результативного, що відображають шлях освоєння навчально-виховного матеріалу в умовах музейного простору, виходячи з конкретних психолого-педагогічних умов.

Музейний простір дослідники визначають як спеціально створене середовище побутування музейних предметів (безпосередньо музейне приміщення, експозиції, фонди) та навколomuзейний простір, де створені необхідні умови для максимального впливу музейних предметів на відвідувача [6, с. 8–9]. Науковці розглядають музейний простір як середовище, що пристосоване для вирішення навчально-виховних завдань. Він надає можливість через контактування з автентичними речовими доказами перетворити психолого-педагогічний процес засвоєння знань у цілісне й інтегроване явище. Здатність автентичних матеріальних об'єктів (музейних предметів) бути свідченнями (доказами, аргументами) визначає особливість музейно-педагогічної діяльності. Завдання педагога – організувати педагогічну взаємодію в такий спосіб, щоб створити оптимальні можливості для розвитку та саморозвитку особистості, передачі їй суспільно-історичного досвіду людства і національної культури.

До проблемного кола музейної педагогіки входять: особливості здійснення педагогічного процесу в музеї (принципи, закономірності, форми і методи; специфіка взаємодії з різними категоріями відвідувачів; врахування педагогічних аспектів у розробці експозицій; моделювання нових напрямів і способів залучення особистості до історико-культурної спадщини тощо. Як відомо, ефективність педагогічного процесу закономірно залежить від умов, у яких він проходить. На нашу думку, музейне середовище сприяє інтегрованому викладу навчального матеріалу, мотивує до критичного вивчення історичного матеріалу, забезпечує активні способи взаємодії вчителя та учнів, наочність та доступність засвоєння інформації.

З огляду на це постало завдання певною мірою оновити зміст педагогічної діяльності зі студентами і приділити увагу проблемі формування змісту освіти. Ми підготували та почали впроваджувати в педагогічний процес Національного університету “Чернігівський колегіум” імені Т.Г.Шевченка навчальну програму “Основи музейної педагогіки” на засадах трансдисциплінарного підходу. Педагогічний процес відбувається за дотримання принципів науковості, цілеспрямованості, комплексності, системності, трансдисциплінарності.

Студенти на лекціях оволодівають системою знань щодо процесу виникнення, становлення і розвитку музейної педагогіки; з'ясовують теоретичні аспекти і психолого-педагогічні особливості педагогічної взаємодії

в музейно-освітньому просторі. Від студентів вимагається не тільки відтворити почуту інформацію, а вміти виділити головну думку, суттєві ознаки, з'ясувати суть явищ, проаналізувати інформацію, зробити узагальнення й висновки.

Під час практичних занять студенти опановують методику реалізації музейного потенціалу у педагогічному процесі з різновіковою аудиторією. Тематика практичних занять дозволяє студентам удосконалити, розширити, закріпити здобуті теоретичні знання щодо використання музейного простору в педагогічній діяльності. До практичного заняття студенти отримують завдання, виконання якого передбачає інтеграцію теоретичних знань та творчого досвіду. Під час практичних занять студенти працюють індивідуально, а також в парах або у маленьких групах. Студенти вчать моделювати уроки історії в музейному просторі, відпрацьовують уміння добирати відповідний методичний матеріал. Особлива увага акцентується на необхідності раціонального й доцільного використання музейних предметів як засобів педагогічного впливу. Одним із методів, який використовується викладачем під час проведення практичних занять, є робота над проектами. У рамках проектної діяльності передбачається обґрунтування й планування музейних уроків і виховних заходів у музейному середовищі.

Як правило, групова або парна робота над проектом передбачає наступні етапи: критичне опрацювання шкільної навчальної програми з історії для вибору теми музейного уроку (тема має відповідати навчальній програмі з предмету); обґрунтування теми й мети уроку з урахуванням шкільних навчальних програм, профілю музею й освітніх можливостей музейного середовища; вивчення психолого-педагогічної, історичної, методичної літератури; з'ясування педагогічних аспектів музейної експозиції (визначити об'єкти демонстрації, обрати місця для зупинок, скласти маршрут, визначити відповідні дидактичні методи та прийоми, адже музейний простір вимагає спеціальної методики проведення занять); з'ясування особливостей та властивостей пам'ятки історії; систематичне обговорення проблем, обмін думками, аналіз педагогічного досвіду; обґрунтування навчальних інтеракцій з музейними предметами; написання конспекту музейного уроку; створення презентації; проведення навчального заняття (фрагменту) в музейно-освітньому просторі; обговорення, узагальнення, висновки.

Практичні заняття проводились у музеях різного профілю м.Чернігова. Перебуваючи у просторі музею і працюючи над виконанням поставлених завдань, студенти набувають навичок конструювання педагогічної діяльності. Наприклад, студенти 40 групи Гребеник Тетяна та Безпала Крістіна (Навчально-науковий інститут історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М.Лазаревського) підготували й змодельовали музейний урок на тему "Виникнення українського козацтва та перших січей" (8 клас) в музейному просторі Чернігівського обласного історичного музею ім. В.В.Тарновського. Студенти активно використовували метод "занурення" в історичну епоху. Наявні музейні предмети (фрагмент "Чайки", одяг козаків, обладунки, символи влади тощо) надали змогу візуально відчувати історичну епоху, забезпечили символічний доступ у простір іншої культури для розуміння життя та побуту козаків.

Підсумовуючи вище сказане, можемо зробити висновки, що використання музейно-педагогічного підходу сприяє формуванню критичного мислення, мотивує студентів до пізнавальної діяльності, а музейне середовище, при створенні певних педагогічних умов, може стати важливим фактором реалізації нової освітньої парадигми.

Список використаних джерел

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. редактор В.Т.Бусел. – К., Ірпінь: ВТФ Перун, 2007. – 1736 с.
2. Гадецький М.В., Хлебнікова Т.М. Організація навчального процесу в сучасній школі / М.В.Гадецький, Т.М.Хлебнікова. – Харків: Ранок, 2004. – С. 43 – 56, 64 –67.
3. Кларин М. В. Педагогическая технология в учебном процессе. Анализ зарубежного опыта / Кларин М. В. – М.: Знание, 1989. – 75 с.
4. Пустовіт Л.О., Скопненко О.І., Сюта Г.М., Цимбалюк Т.В. Словник іншомовних слів / Л.О.Пустовіт, О.І.Скопненко, Г.М.Сюта, Т.М.Цимбалюк. – К.: УНВЦ Рідна мова, 2000. – 1014 с.
5. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии. Учебн. пособие / Г.К.Селевко. – М.: Народное образование, 1998. – 256 с.
6. Снагощенко В.В. Професійна підготовка майбутнього вчителя історії засобами музейної педагогіки: автореф. дис... канд. пед. наук / В. В. Снагощенко. – Київ: Б. в., 2010. – 20 с.

В. М. Кухаренко, к.т.н., доцент,

*Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»,
(Харків, Україна)*

ДИСТАНЦІЙНЕ ТА ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ У ДУАЛЬНІЙ ОСВІТІ

Вступ. Дуальне навчання - це форма здобуття освіти, заснована на тісній взаємодії підприємств (організацій, установ), що володіють ресурсами, необхідними для здійснення навчання, проведення навчальної, виробничої практики, здійснення інших видів освітньої діяльності та навчальних закладів на основі соціального партнерства між виробництвом та освітою, де обидві сторони виступають рівноправними партнерами, які спільно розробляють і координують освітній процес, здійснюють контроль за його результатами [1].

Постановка проблеми

Дуальне навчання – це нова форма навчання, в якій навчальний процес відбувається в університеті та підприємстві, а студенти працюють на робочих місцях за фахом. За результати навчання, які є головними, відповідають університет, студент та підприємство.

Ініціатором впровадження дуального навчання виступає, як правило, університет, на який лягає більша частина роботи. Він, у відповідності до освітніх стандартів, визначає фахові компетентності студентів, які узгоджує та корегує до потреб підприємства. Після цього треба переглянути навчальну програму та зміст навчальних дисциплін.